

Bernarda Fink-Inzko

Koroška poje 2006

Slavnostni govor

Spoštovani!

Danes NE stojim pred vami z nalogo, da Vam s svojim glasom ustvarim zvoke ali da izvedem z notami napisano glasbo, ampak da vam z besedami podam nekaj svojih misli.

Danes skupno praznujemo dva praznika, različna, pa kljub temu tako povezana.

Veliki dirigent Nikolaus Harnoncourt, ki je zaradi svoje pokončnosti vzgled za mnoge, tako v glasbenem kakor tudi v versko-moralnem smislu, je v enem svojih govorov povedal, da sta umetnost in religija trdno povezani: brez religije bi po Harnoncourtju ne bilo umetnosti.

V prvi Samuelovi knjigi že beremo o moči glasbe, ko Savla začne mučiti zli duh. Svetujejo mu, naj dá k sebi poklicati Davida. Ko ga je Savel spoznal, je poslal Jeseju sporočilo: "Naj ostane David pri meni, kajti našel je milost v mojih očeh". Kadar je bil torej tisti zli duh v Savlu, je David vzel citre in igral s svojo roko. Tedaj je Savlu odleglo in mu je bilo bolje in zli duh se je odmaknil od njega.

Glasba je eden najdragocenejših darov Stvarnika. Vsak poskus logične razlage, kaj je fenomen glasbe, spodleti, vsak izmed nas pa pozna njene učinke. Kako je sploh mogoče, da glasba, ki jo slovar definira kot od človeka urejeno zapovrstje minljivih zvokov, človeka tako prevzame? Po telesnem čutu sluha, ki nam omogoča sprejemati te zvoke, se nam sprožijo neskončne možnosti interpretacije slišane in identifikacije s slišanim.

Že telesno se človeku ob poslušanju glasbe spreminjajo fizične funkcije: menja se srčni utrip, temperatura, dihanje. Glasba nam lahko dovoljuje, da se potopimo v temne globine naše eksistence, prav tako kot v nepredstavljljive slutnje svetega, božjega. Glasba je od vseh umetnostnih panog tisti jezik, ki se človeka dotakne neposredno - najgloblje. Umetnost pa nastane iz navdiha. Že beseda navdih nam približa občutek Božjega diha pri stvarjenju.

Glasbeniki–umetniki imamo od Boga dano nalogo, da delamo odgovorno s to mogočno govorico. Imamo tudi dolžnost, da naredimo vse, kar je v naših močeh, da to govorico posredujemo naprej, da se ne izgubi v tem svetu, ki je vse bolj in bolj voden od tehnike in hladne znanosti. Naša osebna naloga pa je tudi, da dane talente množimo s širjenjem obzorij, z vajo instrumenta glasu, z učenjem, z branjem, da se odpiramo v veliki svet, gojimo naše zmožnosti, da premagujemo lastne dvome, ozkost, strahove, negotovosti, pasivnost in včasih tudi lenobo in razmišljamo o bodrilnih evangelskih besedah svetega očeta Janeza Pavla II: Ne bojte se.

Ta trud ni nič drugega kot brušenje, čiščenje kristala, skozi katerega naj seva v najpopolnejši obliki sij božje lepote.

Umetnost in religija sta nedvomno močno povezani: tudi veri oddaljeni ali ateistični umetnik ni protidokaz temu: umetnost si vzame, kar ji je potrebno, navdih, intuicijo, ideje, ki naredijo iz umetnika nekaj veliko večjega, kot pa je sama njegova majhnost. Ta glasba in tudi te pesmi, ki so in še bodo danes zazvene v tem prostoru, so, kot pravi Harnoncourt, popkovina, ki nas povezuje z božjim, vendar samo dokler se tej glasbi z vso dušo posvečamo.

Za ta navdih, prav posebej navzoč v koroški duši, se Bogu iskreno in radi zahvaljujemo.

Bogu pa naj gre danes velika slava in zahvala za vse te, ki so bili odločilni posredovalci in gojitelji ne samo glasbe, temveč splošne kulture in izobraževanja ter ohranjevanja vere in duhovnosti na Koroškem.

Naši dragi duhovniki, vi ste od Boga izbrani, da nas dvigate iz materialne vsakdanjosti v nadnaravni svet božje lepote in ljubezni. Po vas bolje spoznavamo Velikega duhovnika. Združujete nas pri molitvi, pri mašni daritvi, pri obredih, da se uresničuje Jezusova trdna obljuba: Kar boste prosili v mojem imenu, vam bo dano, kajti kjer sta dva ali trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz sredi med njimi.

Kot duhovna bitja smo na svetu, iz mesa in kosti, čutimo bolečino, čutimo veselje, razpeti smo med smehom in solzami. Jezus Bog – pa iz mesa in kosti nas je učil sočustvovanja, razumevanja drugih, dajanja samega sebe, ljubezni.

V Sloveniji in na Koroškem je bilo učenje vere in prakticiranje vere še posebej združeno z glasbenim udejstvovanjem. Kje v Evropi še imajo tako neizčrpno bogastvo adventnih, božičnih, postnih, velikonočnih, Marijinih in drugih pesmi?

Brez vsakršnega dvoma se moramo za to zahvaliti številnim duhovnikom, ki so bili izobraženi skladatelji, zborovodje, organisti. Tudi slovensko himno je komponiral duhovnik. Kakšna kulturna sila, navdihnjena po moči vere!

Eden teh izbranih je bil gotovo Simon Gregorčič, katerega 100-letnico smrti praznujemo letos, ki je v svojih verzih dobesedno pel. V njegovih besednih melodijah poje človeška duša, ki se odpira lepoti Božjega stvarstva, Božji naravi, lepoti medčloveških stikov ter hrepenenju po popolnosti in krščanskih krepostih.

Pred sto leti, predvsem po letu 1900, je na Južnem Koroškem prišlo do prave eksplozije ustvarjalnosti in prosvetne dejavnosti, ko so v tem predelu Koroške začeli ustanavljati nešteta izobraževalna društva, delavsko – socialna društva, pevske in tamburaške zборе, telovadne skupine, na gospodarskem področju pa denarne zavode, predvsem številne posojilnice, poleg tega še dve narodni šoli in podobne ustanove, in kar nekatera ta društva praznujejo v teh letih stoletnico svojega obstoja. In če točno pogledamo ustanovne listine teh društev, je skoraj povsod med pobudniki, ustanovitelji ali soustanovitelji kak kaplan, ali pa duhovnik.

Ti duhovniki so se pa v tistih izredno plodnih časih tudi sami povezali v svojem solidarnem društvu. Kakšno veselje in uteha torej za nas laike, da lahko praznujemo letos in predvsem danes, celih sto let, odkar obstaja SODALITAS. Pred sto leti je namreč škof Josef Kahn tudi v Krški škofiji ustanovil združenje duhovnikov po vzorcu že obstoječe slovenske sodalitete. Njen prvi predsednik in njena duša je bil rodoljub in svetniški duhovnik dr. Lambert Ehrlich in to vse do leta 1919. Isti Dr. Ehrlich je eno leto po ustanovitvi Sodalitete, leta 1907, napisal tudi prošnjo na Deželno vlado – v slovenščini – za ustanovitev Krščansko-socialne zveze za Koroško, ki je bila odobrena leto pozneje in je bila duhovna predhodnica današnje Krščanske kulturne zveze, ki vsebinsko še danes deluje v duhu ustanoviteljev.

Eden od prvih in najbolj imenitnih podpornikov Sodalitete je bil brat Prežihovega Voranca, dr. Alojzij KUHAR, ki je bil duhovnik krške škofije, sodelavec SLOVENCA v Ljubljani, član jugoslovanske vlade v Londonu in univerzitetni profesor v Oxfordu, nato pa še v Washingtonu. Takih podpornikov in članov je bilo veliko.

Namen združenja SODALITAS v čast Srcu Jezusovemu je od vsega začetka bil, da bi se duhovniki posvečevali in se pri pastoralnem delu med seboj podpirali. V koroški zgodovini in še danes, so duhovniki branitelji vrednot, človekovih pravic in še posebej pravic slovenske narodne

skupnosti, da ne bi klonila pred asimilacijskim pritiskom. V zgodovini so zato pogosto doživljali hude udarce in krivice.

Tako tudi in še posebej v letu 1941, ko se je zgodilo strahotno in krivično »pregnanstvo skoraj vseh duhovnikov iz njihovih župnij«. Nekateri izmed njih so umrli v koncentracijskih taborščih Tretjega Rajha, ali pa na posledicah jetništva. Spet drugi so celo življenje trpeli zaradi doživetih travm in nasilnega ravnanja.

Danes pa Sodaliteto najbolj otipljivo doživljamo preko katoliškega Doma prosvete v Tinjah. Dom, v katerem vedno znova občutimo, da smo upoštevani, opaženi in spodbujeni za nadaljnje izobraževanje in izpopolnjevanje. V Tinjah čutimo „communio“, krščanski duh komunitete, skupnosti. S svojim dvojezičnim programom pa je tinjski dom tudi hiša dialoga na Koroškem in ta dialog izžareva s svojo odprtostjo tudi prek naših deželnih in državnih meja.

Tudi Mohorjeva družba, ta najstarejša slovenska kulturna ustanova, ki se je porodila iz srčne želje tedanjega kanonika Slomška v St. Andražu, ter dr. Einspielerja in dr. Janežiča, da bi dajala slovenskemu narodu dobre knjige v krščanskem duhu, se je razvijala, rasla in krepila vseh 150 let s pomočjo duhovnikov, ki so bili tudi njeni najbolj vneti poverjeniki.

»Bratska povezanost je v spreminjajočih se časih in izzivih zelo potrebna, ker tudi verniki raje in lažje sprejemajo pričevanje svojih pastirjev, če delajo v medsebojni slogi in medsebojni povezanosti!«, je napisal častiti gospod Jože Kopeinig, rektor Katoliškega doma v Tinjah, prijatelj, navduševalec, svetovljan in zavzet Slovenec, ki tako bogati Koroško s svojim veseljem, svojo občutljivostjo, izobraženostjo, požrtvovalnostjo in optimizmom. On je duša današnje Sodalitete in doma v Tinjah.

Tudi moje osebne izkušnje z duhovniki so zelo bogate in pozitivne.

Izhajam iz begunske družine, ki se je leta 1945 umaknila pred nasiljem jugoslovanskega komunizma najprej v Avstrijo in Italijo, potem pa v Argentino. Zgubili smo sicer za nekaj časa domovino, vendar smo duhovne vrednote vedno nosili v naših srcih.

Tako je bilo skoraj povsem naravno, da je emigracija dala svetu ogromno duhovnikov, med njimi tudi take velikane kot so Peter Opeka, ki je aktiven za najrevnejše na Madagaskarju in zelo tesno sodeluje z našo slovensko misijonsko pisarno v Celovcu. Slovenska emigracija, pa je vesoljni cerkvi dala tudi dva kardinala. Kanadskega kardinala Ambrožiča in kardinala Rodeta.

Osebnost so duhovniki pomagali tudi meni, tako slovenski, kakor tudi hrvaški, pater Pavlovič v Buenos Airesu, kateremu sem redno zahajala na razgovore in ki mi je vedno govoril o važnosti zdravega duha in zdravega telesa, saj kristjani na telo včasih preradi pozabimo. Tudi pozneje, v Ženevi, moji prvi postaji v Evropi, mi je izredno pomagal duhovnik, abbé Nicod. En član Sodalitete pa je meni in drugim v Argentini prvič pričaral lepote Koroške, častitljivi gospod Vinko Zaletel. Sploh si našega osebnega in predvsem slovenskega življenja brez duhovnikov ne morem predstavljati.

V današnjem svetu vedno bolj in bolj občutimo, kako ne moremo živeti samo od kruha, ampak kako nam je potrebna višja moč, ki daje smisel našemu vsakdanjemu življenju, polnemu stresa, površnosti, hitenja, pritiskov in težav.

Smisel pa daje sporočilo, ki je v božji besedi. To božjo besedo nam posredujete vi duhovniki, z zgledom, naukom, z vašim neprecenljivim delom in trudom za druge, za skupnost, za nas ter z delitvijo Evharistije iz vaših posvečenih rok.

Hvala Vam in prosimo Boga, naj vas - s svojo iz ljubezni prelito krvjo - posvečuje in navdaja s svojo močjo pri vašem težkem delu. Nam vsem pa naj pomaga, da res verujemo v njegove namene, ki jih ima z nami, namreč da smo kraljevo ljudstvo, nosilci njegove luči in posredovalci njegove ljubezni.

Spoštovani! Danes je praznik veselja! Naj Koroška nikoli ne neha peti, Sodaliteta pa nikoli delovati. Zato ji kličemo še na mnoga leta in desetletja.